

Commemorations

Nekrológ

Előszó helyett áll e Nekrológ a Zenetudományi Dolgozatok 2015–2016. évi duplaszámának elején: búcsúztatja szerkesztőjét. Megörököltük a feladatot, hogy ez a kötet eljusson a nyomdába, és végül kezébe vehesse az Olvasó. A folyamatot, ahogy azt 2008-tól már megszokhattuk, Kiss Gábor szerkesztő, intézetünk tudományos főmunkatársa indította el. Összegyűjtötte a kollégáktól a tanulmányok első fogalmazványát, amelyek alapján összeállította a kötet tervét, és benyújtotta a pályázatot, hogy az anyagi fedezet is rendelkezésre álljon a tördelésre, nyomdai munkákra. Köszönhetően szakszerűségének, pontosságának intézetünk a korábbi évekhez hasonlóan ehhez a kötethez is elnyerte a megjelentetéshez szükséges pénzügyi támogatást, és megkezdődhetett volna a szerkesztés fáradtságos, aprólékos, nagy felkészültséget és sok türelmet igénylő munkája. Néhány héttel később azonban némán és döbbenetben álltunk Gábor ravatalánál. Kérdéseink azóta is megválaszolatlanul maradtak: miért csak ennyi adatott, miért kellett egy életnek, szakmai életűtnak a delelőjén megszakadni?

Kiss Gábor a Régi Zenetörténeti Osztály vezetőjeként távozott el közülünk. Tudományos pályája 1993-ban indult, amikor zenetudományi tanulmányai végeztével a Zenetudományi Intézet munkatársa lett, kezdetben népzenevel foglalkozott, majd azt követően a középkori egyszólamúság elkötelezett kutatójává vált. Diplomamunkáját népzene-tipológiai témában írta, kandidátusi értekezését, amelyet 1999-ben védett meg, a magyarországi ordináriumdallamok vizsgálatának szentelte, majd tovább folytatva ez irányú kutatásait, a dallamokat a *Monumenta Monodica Medii Aevi* nemzetközi rangú sorozatában tette közzé 2009-ben. Informatikai érdeklődése a kezdetektől fogva kiegészítette kutatói munkáját. 1998 óta vezette a mikrofilmgyűjtemény digitalizálását, és részt vett – nemzetközi együttműködésben is – a gregorián dallamok online adatbázisa létrehozásának munkálataiban.

Nemzetközi elismertségét még Dobszay László és Szendrei Janka irányítása mellett az International Musicological Society Cantus Planus munkacsoportjában alapozta meg. Osztályvezetővé történt kinevezését követően új lendületet vett az anyagvizsgálat és –közreadás korszerű módszereinek, technikáinak alkal-

mazása. Irányításával prioritást kapott, hogy terjedelmes forrásanyag feldolgozáson alapuló kutatási eredmények az internet segítségével váljanak hozzáférhetővé, hogy adatbázisokat online publikáljanak. 2012-ben az ő kezdeményezésére indult meg a nemzetközi GRADUALIA-projekt, amely a miseénekek összehasonlítását célozta. Kutatta a gregorián történeti kérdéseit, a pálosok liturgiáját, nemzetközi rendezvényeket, tudományos konferenciákat szervezett, és 10 éven át áldozatos és megfeszített munkával, sokszor saját kutatásainak hátrébb sorolásával 2008 óta szerkesztette munkatársaival – köztük Gilányi Gabriellával, aki szomorú örökségként és kötelességként vállalta e kötet befejezését – a Zenetudományi Intézet tudományos teljesítményét bemutató évkönyvét, a Zenetudományi Dolgozatokat.

Kiss Gábor kutatói habitusát az újdonságok felé való nyitottság, invenciók, a tudományos problémák gyökereinek feltárása jellemezte, ugyanakkor maximális szakmai szigorral, aprólékosan ügyelt a részletekre is. Szakterületének méltán vált külföldön is elismert művelőjévé. Súlyos betegsége ellenére élete utolsó pillanatáig dolgozott, zenetörténészként kizárólag a kutatásnak élt.

Kutatásaival hozzájárult a Zenetudományi Intézet szakmai elismertségéhez, egyénisége gazdagította intézményünk kutatói gárdáját. Elvesztése pótolhatatlan hiány mindannyiunk számára. Emlékét, kutatási eredményeit, szerkesztői munkáját őrizze ez a kötet is! Nyugodjék békében!

Richter Pál
MTA BTK Zenetudományi Intézet
igazgató

A Liszt Kutatócentrum munkatársaiként mindig hálával és szeretettel gondolunk Kiss Gáborra, aki először ajánlotta fel a számunkra, hogy a Zenetudományi Dolgozatok kötetében egységes műhelyként is megjelentethetjük tanulmányainkat, és szorgalmazta, hogy folyamatosan küldjünk neki szövegeket. Mi ebben a szerkesztői minőségében váltunk egy kicsit munkatársaivá, és megismerhettük jóindulatát, elfogulatlan tudományos nyitottságát, emberi nagyvonalúságát, ami a legszigorúbb igényességgel és lelkiismeretességgel párosult.

Nagyszerű kolléga volt, aki emberileg és szakmailag is példakép marad sokunk számára, a Liszt Múzeum és Kutatócentrum közösségében is. Az alábbi tanulmányainkat még ő fogadta el a Liszt Kutatócentrum akkor aktuális munkáinak bemutatására. Köszönjük közvetlen munkatársainak is, hogy Gábor emlékére befejezték az általa elkezdett kötetet!

Domokos Zsuzsanna
a Liszt Ferenc Emlékmúzeum
és Kutatóközpont vezetője

Kiss Gábor a Zenetudományi Dolgozatok jelenlegi kötetét négy réteg egységében képzelte el. Hagyományosan helyet kínált azon tanulmányoknak, amelyekben a Zenetudományi Intézet munkatársai állandó kutatásaik, tudományos munkájuk aktuális eredményeit foglalják össze, képet adva ezzel arról, hogy az egyes kutatási témák feldolgozása hol tart. Az előző kötethez hasonlóan jelen munka is lehetőséget teremtett arra, hogy a Liszt Kutatóközpont munkatársai által jegyzett tanulmányok megjelenjenek; ezek képezik a kötet második rétegét. A harmadik és negyedik réteg két, az MTA BTK Zenetudományi Intézetében korábban megrendezett jeles tudományos eseménynek állít emléket az azokon elhangzott előadások egy részének közreadásával. Az egyik a Komlós Katalin 70. születésnapja alkalmával megrendezett tudományos konferencia (A 18. századi zene előadó-művészete, története, elmélete, 2015. október 9–10.), a másik Bartók Béla Műveinek Kritikai Összkiadása hivatalos elindítása alkalmából megrendezett nemzetközi konferencia (2015. szeptember 26.).

Nem örömteli, hogy a kötet terve azóta jelentősen módosult, több tanulmánnyal is kiegészült. Az eredeti elképzelések idején nem sejtettük, hogy a régi zenetörténettel foglalkozó oldalak végül ilyen jelentős arányban foglalnak majd helyet. A Régi Zenetörténeti Osztály jelenlegi kutatói mindnyájan hozzájárulnak az évkönyvhöz egy-egy tanulmánnyal a felejthetetlen osztályvezető, kolléga, barát emléke előtt tisztelegve.

Gilányi Gabriella
szerkesztő

